

ประสิทธิผลการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพต่อการเขียนแผนกิจกรรม การช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล

The Effect of Using the Health Status Assessment form on the Planning of Adult and Elderly Patient Care Activities of Nursing Practitioner Students

ทินกร บัวชู¹ กมลทิพย์ ใจมาคำ*² ขวัญหทัย ยิ้มละมัย² เสน่ห์ ขุนแก้ว³

Thinnakorn Buachu¹ Kamontip Chaimakham*² Khwanhathai Yimlamai² Saneh Khunkaew³

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10250

¹Faculty of Nursing, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand, 10250

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ประเทศไทย 65000

²Faculty of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand, 65000

³วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ประเทศไทย 50180

³Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai, Faculty of Nursing,

Praboromarajchanok Institute, Thailand, 50180

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล และ 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผน แบบประเมินการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย แบบประเมินความพึงพอใจ และการใช้สถิติที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพในสัปดาห์ที่ 4 สูงกว่าในสัปดาห์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี สรุปผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลตามขอบเขตหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้ช่วยทำการพยาบาลให้การดูแลผู้ป่วยตามที่พยาบาลวิชาชีพมอบหมายภายใต้การกำกับของพยาบาลวิชาชีพ ที่ครอบคลุมภาวะสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

คำสำคัญ: แบบประเมินภาวะสุขภาพ, ผู้ใหญ่, ผู้สูงอายุ, นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล

Abstract

The purpose of this study was to 1) examine the effectiveness in the adult and elderly patient care activity plan among Practitioner students and 2) evaluate the effect of satisfaction after used of health status assessments form. The sample was recruited from Pibulsongkram Rajabhat University, Academic Year 2022, totaling 30 students. A questionnaire was consisted of; eight health status assessment forms, patient care

Corresponding Author: *Email: milk.ra13@gmail.com

วันที่รับ (received) 4 ส.ค. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 14 ต.ค. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 29 ต.ค. 2566

assistance activity plan writing assessment forms; satisfaction assessment form and were using a t-test for comparing pre and post-test.

The results showed that the effectiveness of writing an activity plan to support adult and elderly patient care after used the health status assessment questionnaire in the 4th week was higher than the 2nd week at the statistical significance level at .01 and the students' satisfaction was at a good level. In conclusion, this research reflects the use of the health status assessment form that is appropriate for Practitioner Nursing students according to their scope of duties who is a nursing assistant to take care of patients as assigned by Registered Nurses under the supervision of registered nurses covering physical, mental, social and spiritual health conditions.

Keyword: Functional Health Patterns, Adult, Elderly, Nursing Practitioner Students

บทนำ

การประเมินภาวะสุขภาพในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากสามารถวิเคราะห์ภาวะสุขภาพได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และใช้งบประมาณต่ำ¹ แต่สาเหตุหลักของการใช้เทคโนโลยีในการประเมินภาวะสุขภาพไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้ใช้ขาดความเข้าใจในระบบเทคโนโลยีประเมินสุขภาพ ขาดการศึกษาความเป็นไปได้ รวมทั้งค่านิยม เจตคติ และนโยบายองค์กรในการใช้เทคโนโลยีประเมินสุขภาพ² ดังนั้นการประเมินภาวะสุขภาพโดยการซักประวัติและการตรวจร่างกายจึงเป็นทักษะที่สำคัญและช่วยให้สามารถระบุปัญหาสุขภาพและวางแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยได้ และหากการประเมินภาวะสุขภาพมีคุณภาพ มีความเฉพาะเจาะจง ถูกต้องสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ย่อมจะส่งผลดีต่อผู้ป่วย³ โดยมีปัจจัยบางปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของบุคคล เช่น ลักษณะทั่วไปของบุคคล ประวัติสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ ความเครียดในชีวิต และความเครียดจากการทำงานพบว่ามี ความสัมพันธ์อย่างมากกับภาวะสุขภาพของบุคคล⁴ หากนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนก็จะสามารถนำไปสู่การวางแผนการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการผลิตผู้ช่วยพยาบาลยังพบว่า ผู้ช่วยพยาบาลสามารถให้การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยในสถานพยาบาล บ้าน และในชุมชนได้ โดยเฉพาะการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และชุมชนและการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องจากโรงพยาบาล หากมีความสามารถในการค้นหาข้อเท็จจริงได้อย่างรวดเร็ว ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยช่วยให้ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง รวดเร็ว และปลอดภัย⁵

จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบการทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพที่เฉพาะสำหรับนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล ดังนั้นการวิจัยนี้จึงใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพที่พัฒนาขึ้นจากการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดแบบแผนสุขภาพของกอร์ดอนและกรอบแนวคิดของแนนดา ประกอบด้วย 8 แบบแผน⁶ ได้แก่ แบบแผนที่ 1 การรับรู้ภาวะสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วย แบบแผนที่ 2 การรับประทานอาหารและการขับถ่าย แบบแผนที่ 3 การพักผ่อนนอนหลับ แบบแผนที่ 4 กิจกรรมและการออกกำลังกาย แบบแผนที่ 5 อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและสุขภาพทางเพศ แบบแผนที่ 6 สุขภาพจิตและการปรับตัว แบบแผนที่ 7 สัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาททางสังคม และแบบแผนที่ 8 คุณค่าและความเชื่อ ในการประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วยเพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล

คำถามการวิจัย

การใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน มีผลต่อระดับความสามารถในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ

สมมติฐานการวิจัย

การเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล ภายหลังจากใช้แบบ

ประเมินภาวะสุขภาพในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคล
ขั้นพื้นฐาน สัปดาห์ที่ 4 สูงกว่า สัปดาห์ที่ 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

การใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผน
ในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน
หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ปีการศึกษา 2565
ประกอบด้วย

1. การรับรู้ภาวะสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วย
2. การรับประทานอาหารและการขับถ่าย
3. การพักผ่อนนอนหลับ
4. กิจกรรมและการออกกำลังกาย
5. อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและสุขภาพทางเพศ
6. สุขภาพจิตและการปรับตัว
7. สัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาททางสังคม
8. คุณค่าและความเชื่อ

ตัวแปรตาม

- ประสิทธิผลการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
- ความพึงพอใจในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) ชนิด 1 กลุ่ม เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ในสัปดาห์ที่ 2 และ 4 (one-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรม G*Power test family ด้วย t-test statistical test ด้วย mean difference from constant (one sample case) กำหนดอำนาจการทดสอบ (β) = .08 ความเชื่อมั่น (α) = .05 และกำหนดค่าอิทธิพล (Effect size) เท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 27 ราย ทั้งนี้ ผู้วิจัยเพื่อการออกกลางคันของกลุ่มตัวอย่างไว้ร้อยละ 10 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดการทดลอง ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

30 คน คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยกำหนดคุณสมบัติเกณฑ์การคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 ของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2563 ปีการศึกษา 2565 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และ 2) เป็นผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ เกณฑ์การคัดออก 1) นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน และ 2) นักศึกษาที่ลาออกหรือพ้นสภาพในปีการศึกษา 2565

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบประเมินภาวะสุขภาพ Thinnakorn et al. 8 functional health patterns ประกอบด้วย 8 แบบแผน⁵ ได้แก่ แบบแผนที่ 1 การรับรู้ภาวะสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วย แบบแผนที่ 2 การรับประทานอาหารและการขับถ่าย แบบแผนที่ 3 การพักผ่อนนอนหลับ แบบแผนที่ 4 กิจกรรมและการออกกำลังกาย แบบแผนที่ 5

อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและสุขภาพทางเพศ แบบแผนที่ 6 สุขภาพจิตและการปรับตัว แบบแผนที่ 7 สัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาททางสังคม และแบบแผนที่ 8 คุณค่าและความเชื่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุรายบุคคล มีข้อความทั้งหมด 10 ข้อ เป็น rating scale 5 ระดับ 5 หมายถึง เขียนแผนได้ถูกต้อง เหมาะสม ครอบคลุมสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย 4 หมายถึง เขียนแผนได้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย เป็นส่วนใหญ่ แต่มีข้อเสนอนะในบางประเด็น 3 หมายถึง เขียนแผนได้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย เป็นส่วนน้อย ต้องให้ข้อเสนอนะเพิ่มเติมเป็นส่วนใหญ่ 2 หมายถึง เขียนแผนได้ถูกต้อง เหมาะสม แต่ไม่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วย ต้องให้ข้อเสนอนะเพิ่มเติมเป็นส่วนใหญ่ และต้องให้รายละเอียดเพิ่มเติม และ 1 หมายถึง เขียนแผนไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม หรือไม่ปรากฏ

แปลผล คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง สามารถเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง สามารถเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง สามารถเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง สามารถเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง สามารถเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คุณภาพของเครื่องมือ

ข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาจากอาจารย์ผู้สอนและผู้รับผิดชอบหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล และได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล จำนวน 5 คน ผ่านการหาค่า IOC และปรับข้อคำถามให้กระชับและให้เข้าใจง่ายมากขึ้น ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการ อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งเป็นค่าความตรงที่ใช้ได้

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เครือข่ายภูมิภาคมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (Regional Research Ethics Committee: RREC) PSRU-EC No. 2022/063 COA No. 012/2023 มีมติรับรอง วันที่ 18 มีนาคม 2566 ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Information Sheet for Research Participant) โดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทราบว่า มีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าและไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากโครงการวิจัย จะไม่มีผลกระทบต่อใด ๆ ทั้งสิ้น และผลการวิจัยจะไม่สามารถเชื่อมโยงอ้างอิงไปถึงกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยนี้ ก่อนลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed Consent Form)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้ร่วมสอนและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองและให้การพิทักษ์ในการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ดังนี้

1. อธิบายการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ประกอบด้วย 8 แบบแผน เป็นเวลา 2 ชั่วโมง ก่อนฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน

2. ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปกติ ภาคการศึกษาที่ 2/2565 ตามประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ตั้งแต่ 18 เมษายน 2566 ถึง 19 พฤษภาคม 2566

3. ประเมินการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล ภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผน ในสัปดาห์ที่ 2 และ 4

4. ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปโดยกำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย

(descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย ในสัปดาห์ที่ 2 และ 4 ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติพบว่าข้อมูลมีการแจกแจงที่ปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ dependent t-test

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.70 อายุเฉลี่ย 25.40 ปี เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา NSPN 191 วิชา ปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 หน่วยกิต 3(0-12-0) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สรุปประสิทธิผลในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุรายบุคคล เปรียบเทียบระหว่างสัปดาห์ที่ 2 และ 4 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประสิทธิผลในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุรายบุคคล ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 และ 4 (n = 30)

ประสิทธิผล	n	สัปดาห์ที่ 2		สัปดาห์ที่ 4		t	Sig
		Mean	SD	Mean	SD		
การเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยรายบุคคล	30	33.10	5.82	38.66	5.21	-8.30	.000*

*p < .01

จากตารางที่ 1 ผลของการนำแบบประเมินภาวะสุขภาพมาใช้ พบว่า นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลมีความสามารถในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุรายบุคคล ภายหลังจากสัปดาห์ที่ 4 สูงกว่า สัปดาห์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสรุปผลความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียนภายหลังการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ

ข้อ	รายการประเมิน	Mean	SD
1	แบบประเมินช่วยให้การรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการการดูแลของผู้ป่วย	4.13	0.63
2	แบบประเมินช่วยให้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงกับการวางแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย	4.20	0.71
3	แบบประเมินเข้าใจง่าย	3.73	0.83
4	แบบประเมินสะดวกต่อการใช้งาน ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	3.87	0.82
5	แบบประเมินทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ	4.13	0.68
6	แบบประเมินช่วยเป็นแนวทางในการซักประวัติ และตรวจร่างกายผู้ป่วยได้ครบถ้วน	4.27	0.69
7	แบบประเมินช่วยทำให้การเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยง่ายขึ้น	3.97	0.76
8	แบบประเมินในแบบประเมินมีความครอบคลุมภาวะสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ	4.27	0.74
9	แบบประเมินช่วยสะท้อนบทบาทและขอบเขตหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาล	4.23	0.77
10	ความพึงพอใจในแบบประเมินภาวะสุขภาพ โดยรวม	4.30	0.79

จากตารางที่ 2 พบว่า แบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผน ช่วยเป็นแนวทางในการซักประวัติ และตรวจร่างกาย ผู้ป่วยได้ครบถ้วน ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.27 (SD = 0.69) และแบบแผนในแบบประเมินภาวะสุขภาพมีความครอบคลุมภาวะสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.27 (SD = 0.74) โดยรวม ผู้เรียนมีความพึงพอใจในแบบประเมินภาวะสุขภาพเฉลี่ย 4.30 (SD = 0.79)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลมีความสามารถในการเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุรายบุคคล ในสัปดาห์ที่ 4 สูงกว่า สัปดาห์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ในการนำแบบประเมินมาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยการนำแบบประเมินไปใช้ในการฝึกปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วยและการได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ เจ้าหน้าที่พยาบาลบนหอผู้ป่วยช่วยให้เข้าใจในการใช้แบบประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูล และนำมาเขียนแผนการช่วยเหลือดูแลได้ดีขึ้น คล้ายคลึงกับการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนความสามารถในการเขียนแผนการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีปัญหาในการเขียนแผนการพยาบาลแต่สามารถแก้ปัญหาโดยการปรับความรู้สึกหรือคิดทางบวกที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการพยาบาลโดยได้รับการช่วยเหลือในการเขียนแผนการพยาบาลจากเพื่อนและอาจารย์⁷ และผลการประเมินความพึงพอใจภายหลังการใช้แบบประเมินพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในแบบประเมินภาวะสุขภาพเฉลี่ย 4.30 และแบบประเมินภาวะสุขภาพมีความครอบคลุมภาวะสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ผู้เรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.27 ทั้งนี้เนื่องจากแบบประเมินประกอบด้วยแบบแผนสุขภาพที่ผู้ปฏิบัติคุ้นเคย และที่ผ่านมายังไม่มีแนวทางในการประเมินสุขภาพสำหรับผู้ช่วยพยาบาล และแบบประเมินภาวะสุขภาพนี้ได้ช่วยให้นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลมีแนวทางในการประเมินที่ชัดเจน และช่วยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพเพื่อให้การช่วยเหลือดูแลได้ตามลำดับโดยเฉพาะปัญหาที่ต้องให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนทำให้เกิดความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วย⁸

โดยแบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผน เป็นแบบประเมินที่เป็นแบบฟอร์มการวางแผนกิจกรรมการช่วยเหลือ

ดูแลผู้ป่วยรายบุคคล ประกอบด้วยส่วนของการประเมินประวัติผู้ป่วยทั่วไป ประวัติการผ่าตัด ประวัติการแพ้ยา แพ้อาหาร ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต อาการสำคัญ ประวัติการเจ็บป่วยในปัจจุบัน เป็นต้น และส่วนของแบบประเมินภาวะสุขภาพตามแบบแผน เป็นแบบประเมินภาวะสุขภาพที่เป็นคำถามและช่องว่างสำหรับการเติมข้อมูลผู้ป่วย สอดคล้องกับการพัฒนาคำถามเฉพาะและช่องว่างของแบบสอบถามสำหรับการกรอกข้อมูลตามแนวคิดการประเมินภาวะสุขภาพตามแบบแผนของกอร์ดอน ที่สามารถนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดูแลผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นในขั้นตอนการประเมินภาวะสุขภาพ และทำให้นักศึกษามีเจตคติและทักษะในกระบวนการพยาบาลที่ดีขึ้น⁹ ซึ่งนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลสามารถใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยตามข้อคำถามในแบบประเมินได้อย่างครอบคลุมภาวะสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการคิดวิเคราะห์เพื่อเขียนแผนกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยสามารถระบุปัญหาสุขภาพ ข้อมูลสนับสนุน กำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมิน และกำหนดกิจกรรมการช่วยเหลือดูแลได้ถูกต้อง เหมาะสม ครอบคลุม และสอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยโดยเชื่อมโยงข้อมูลจากแบบประเมินภาวะสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลพบว่าสามารถสังเกต ซักถาม สืบค้นข้อมูล และรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดเชิงวิเคราะห์และมีความสมรรถนะในการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมได้¹⁰

นอกจากนี้หลักการสำคัญในการซักประวัติผู้ป่วยจะต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยความสุภาพ สถานที่ต้องมิดชิด มีความเป็นส่วนตัว และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยบอกเล่าอาการต่าง ๆ¹¹ และการฝึกทดลองการประเมินภาวะสุขภาพเป็นสมรรถนะทางคลินิกเชิงวิชาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะทางคลินิกที่เป็นการให้เหตุผลทางคลินิก และต้องมีคุณลักษณะทางจริยธรรมในการประเมินโดยใช้เทคนิคการจำลองโดยใช้บทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนได้เสริมสร้างทักษะทางคลินิกที่ถูกต้อง¹² ดังนั้นก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในสถานพยาบาลผู้เรียนควรได้รับการปฐมนิเทศและพรีคลินิกเรียนรู้อการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ รวมทั้งทบทวนการซักประวัติเบื้องต้นกับผู้ป่วยจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่เป็นระบบ มีแนวทางการวางตัวที่เหมาะสม เพิ่มความมั่นใจ และเข้าใจจิตใจของผู้ป่วยมากขึ้น¹³ สอดคล้องกับการพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ในเนื้อหาเรื่องการประเมินภาวะสุขภาพพบว่า ผู้เรียนเห็น

ภาพหรือการกระทำที่ชัดเจน ส่งผลให้ผลการเรียนรู้หรือผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และผู้เรียนมีความพึงพอใจ¹⁴

การประเมินภาวะสุขภาพในองค์กรด้านสุขภาพปัจจุบันจะต้องใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงในการประเมินภาวะสุขภาพ แต่ความต้องการการดูแลของผู้ป่วยที่เปลี่ยนแปลงไปองค์กรก็ต้องให้ความสำคัญกับความรู้เชิงบวกทางด้านความเชื่อและวัฒนธรรมของผู้ป่วยและครอบครัวอีกด้วย¹⁵ ดังนั้นทั้งการซักประวัติ การสังเกต การประเมิน และการตรวจร่างกายตามขอบเขตหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาลจะต้องคำนึงถึงแบบแผนคุณค่าและความเชื่อของผู้ป่วยและครอบครัวด้วย เนื่องจากความเชื่อที่มาจากอิทธิพลทางวัฒนธรรมจะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกตามความเชื่อทางสุขภาพ หากผู้ช่วยพยาบาลสามารถดูแลภาวะสุขภาพได้อย่างครอบคลุมเป็นองค์รวม โดยเป็นการดูแลสุขภาพที่ไม่ได้พิจารณาเฉพาะโรคที่ผู้ป่วยเป็น หรือเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย แต่หากพิจารณาองค์ประกอบทุกส่วนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณนั้น จะทำให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ถูกต้องและมีประสิทธิผลมากขึ้น¹⁶ ทั้งนี้ผู้ให้บริการด้านสุขภาพจะต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนผ่านด้านการประเมินภาวะสุขภาพในเด็กที่ต้องการความดูแลเป็นพิเศษ ก็จะต้องอาศัยวิธีการและความร่วมมือจากรูปแบบการประเมินที่เน้นตัวผู้ป่วยเด็กเป็นศูนย์กลางไปสู่รูปแบบการประเมินภาวะสุขภาพจากครอบครัวอีกด้วย¹⁷

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

สามารถนำแบบประเมินภาวะสุขภาพ 8 แบบแผนไปใช้ประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วยในรายวิชาปฏิบัติการช่วยเหลือดูแลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ การอภิบาลทารกและการช่วยเหลือดูแลเด็ก ฯลฯ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

สามารถวิจัยและพัฒนาแบบประเมินภาวะสุขภาพให้สอดคล้องกับรายวิชาภาคปฏิบัติอื่น ๆ ตามช่วงวัยในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลได้

References

1. Nemzoff C, Shah HA, Heupink L, Regan L, Ghosh S, Pincombe M, Guzman J, Sweeney S, Ruiz F, Vassall A. Adaptive health technology assessment: a scoping review of methods. *Value in Health Journal*. 2023; 26(10): 1549–57.
2. Teerawattananon Y, Painter C, Dabak S, Ottersen T, Gopinathan U, Chola L, Chalkidou K, Culyer AJ. Avoiding health technology assessment: a global survey of reasons for not using health technology assessment in decision making. *Cost Effectiveness and Resource Allocation*. 2021; 19(1): 1-8.
3. Cheevakasemsook A. Health assessment to quality nursing diagnosis: principles, issues and resolutions. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2021; 22(1): 38-46. (in Thai)
4. Wu S, Wang R, Zhao Y, Ma X, Wu M, Yan X, He J. The relationship between self-rated health and objective health status: a population-based study. *BioMed Central Public Health*. 2013; 320(13): 1-9.
5. Luprasong S, Thanee S, Kittiworavej S, Pinthong P. The perspectives on practical nurse production and the characteristics of practical nurse, faculty of nursing, Ubon Ratchathani University. *Humanity and Social Science Journal Ubon Ratchathani University*. 2017; 8(2): 133-55. (in Thai)
6. Buachu T, Srivisai T, Khunkaew S, Traprasit Y, Kumpiriyapong N, Posri S. Development in health assessment for practical nurses. *Journal of Health and Nursing Research*. 2023; 39(1): 34-46. (in Thai)

7. Bunlikitkul T, Singhatanutkit W. Perception of ability of student nurses at the Thai Red Cross College of Nursing in 2007 in creating nursing care plans during the fundamentals of nursing practicum. *Thai Red Cross Nursing Journal*. 2009; 2(1): 60-76. (in Thai)
8. Sirisap P. Development and implementation of clinical practice guidelines for fever management among pediatric patients, [Master of Nursing Science Thesis]. Chaing Mai: Chaing Mai University; 2009. (In Thai).
9. Khatiban M, Tohidi S, Shahdoust M. The effects of applying an assessment form based on The health functional patterns on nursing student's attitude and skills in developing the nursing process. *International journal of nursing sciences*. 2019; 6(3): 329-33.
10. Nawsuwan K, Nonthaput T, Sotthiyapai S. Correlation and predictive power between analytical thinking and health care competency among practical nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Songkhla. *Journal of Nursing and Health Science*. 2016; 17(3): 81-92. (in Thai)
11. Khumrungsee M, Piyarak S, Luechai T, Sirojporn K, Chaiwong C. How to do effectively history taking: a case study of gynecology system. *Journal of Nurses Association of Thailand Northern Office*. 2019; 25(1): 71-9. (in Thai)
12. Sottipolanun S. Role-play simulations and guideline to develop the professional competences. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2023; 24(1): 1-9. (in Thai)
13. Singkapa T, Bunkhrong K, Kaewked S, Petcharoen R. Collected opinions of medical students on studying the history of medicine as part of their orientation program at Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital's Medical Education Center in Tak Province. *Burapha Journal of Medicine*. 2019; 6(1): 24-34. (in Thai)
14. Chunggis J, Prammanee N. The development of instructional video on physical examination in health assessment course based on flipped classroom concept. *Eau Heritage Journal Social Science and Humanity*. 2017; 7(3): 70-80. (in Thai)
15. Solow M, Perry TE. Change Management and health care culture. *Anesthesiology Clinics*. 2023; 41(4): 693-705.
16. Kaewsaeng P, Isaramalai S. Development and evaluation of a health assessment procedure for elderly patients in an out-patient department. *Thai Journal of Nursing Council*. 2017; 32(3): 91-103. (in Thai)
17. LaMothe VJ, Kent K, Hill L, Morton B. Addressing health care transition competencies in nurse practitioner education. *The Journal for Nurse Practitioners*. 2023; 19(5): 104580. doi.org/10.1016/j.nurpra.2023.104580